

Sp. zn. 164/2017/VOP/BJ
Č. j. KVOP-2571/2018
Datum 31. ledna 2018

Vážená paní
Ing. Jaroslava Němcová, MBA
ministryně
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1/376
128 01 Praha 2

Vážená paní ministryně,

dovoluji si Vás **seznámit se závěry mého šetření** zahájeného z vlastní iniciativy týkajícího se dlouhodobých pobytů dětí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“).

Jak jsem informovala Vaši předchůdkyni, k zahájení šetření jsem přistoupila v návaznosti na provedené systematické návštěvy¹ ZDVOP v roce 2016. V souvislosti s těmito návštěvami jsem se seznámila s dokumentací dětí umístěných v navštívených zařízeních. Narazila jsem při tom na děti, které v navštívených ZDVOP, tedy zařízeních krizového a dočasného charakteru, pobývají/pobývaly více než jeden rok, případně na krátkodobých opakovaných pobytech. Nabyla jsem tak pochybnost o dostatečnosti sociální práce s jejich rodinami, případně důvodnosti a účelnosti pobytu dětí v tomto typu zařízení. Oslovila jsem proto dotčené krajské úřady² s podnětem k provedení kontroly výkonu přenesené působnosti vybraných městských úřadů v jejich kraji na úseku sociálně-právní ochrany dětí se zaměřením na výkon sociálně-právní ochrany vytipovaných dvaceti osmi dětí.

V návaznosti na provedené kontroly jsem zjistila, že většina dětí již v ZDVOP nepobývá, nicméně **během jejich pobytu došlo k nejrůznějším situacím, které jejich pobyt v tomto typu zařízení nevhodně prodloužily**. Z toho důvodu jsem se rozhodla:

- Vám přílohou připojit získané dokumenty, z nichž je možné čerpat konkrétní data;
- formulovat několik doporučení, o nichž se domnívám, že by napomohly ke zlepšení výkonu sociálně-právní ochrany dětí;
- požádat Vás o zodpovězení několika otázek, které se získanými daty přímo souvisejí.³

Doporučení

- (1) **Vystupuje-li orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) jako kolizní opatrovník dítěte v soudním řízení, s jehož závěry nesouhlasí, musí využít svého práva se proti soudnímu rozhodnutí odvolat. Pokud tak neučiní, nesmí se jednat**

---

1 Viz § 1 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Krajský úřad Plzeňského, Karlovarského, Ústeckého, Jihomoravského, Zlínského kraje a Kraje Vysočina.

3 Mám za to, že odpovědi na dané otázky by bylo vhodné rozšířit mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí (jak na úrovni krajských úřadů, tak obcí s rozšířenou působností).

o projev opomenutí či pasivity kolizního opatrovníka, nýbrž o vyhodnocení situace, které má oporu ve vedené spisové dokumentaci.

V rámci šetření jsem se setkala s rozhodnutími soudů, které nevyhověly návrhům OSPOD na přemístění dítěte do zařízení určených pro dlouhodobé pobyty dětí (školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy), přestože bylo zjevné, že pobyt dítěte v ZDVOP již neplní svůj účel (krátkodobou krizovou pomoc). Zároveň selhala snaha zajistit jinou formu péče mimo zařízení a rodiče nebyli schopni/ochotni péči o dítě převzít. Stejně tak v některých případech soudy vydaly rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy, která měla být vykonávána právě v ZDVOP. V těchto situacích OSPOD nezareagoval dostatečně, když se (zřejmě pod tlakem autority soudu) proti rozhodnutí neodvolal.

- (2) **OSPOD nesmí zůstat pasivní, je-li soud v rámci řízení o nařízení ústavní výchovy dítěte nečinný a dítě v důsledku takového jednání setrvává v ZDVOP na základě mechanicky prodlužovaných předběžných opatření či cyklení jiných právních titulů⁴. V případě potřeby by měl OSPOD v pozici kolizního opatrovníka využít svého práva podat stížnost na průtahy v soudním řízení⁵ či podat návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu⁶.**

V rámci šetření jsem se setkala s případy, kdy soudy v řízeních o nařízení ústavní výchovy (a s tím souvisejícím přemístěním dítěte ze ZDVOP do zařízení určeného k dlouhodobějším pobytům) nekonaly s největším urychlením, případně byly dlouhodobě nečinné. V důsledku nečinnosti soudů OSPOD ve spolupráci se ZDVOP a rodiči nejrůznějším způsobem cyklil právní tituly pobytu dítěte v ZDVOP tak, aby v nich dítě mohlo setrvat.

- (3) **Povinností OSPOD je podat soudu návrh⁷ na zrušení rozhodnutí o svěřeni dítěte do ZDVOP v případě, že pominuly důvody k pobytu dítěte v zařízení. Důvodem pro podání takového návrhu je i situace, kdy dítě opakovaně pobývá mimo zařízení⁸ u osoby, která je ochotna převzít je do dlouhodobé péče. Povinnost podat soudu podnět k zahájení řízení má ze zákona⁹ také ZDVOP.**

Během šetření jsem narazila na dívku, u které ZDVOP se souhlasem OSPOD opakovaně (celkově více než rok) souhlasilo s jejími dlouhodobými (měsíčními) na sebe bezprostředně navazujícími pobyty mimo zařízení – u babičky, která měla zájem o ni dlouhodobě pečovat. OSPOD ani ZDVOP přitom u soudu neiniciovaly řízení o zrušení svěřeni do ZDVOP.

---

4 Zejména žádosti OSPOD se souhlasem rodiče či žádosti rodiče se souhlasem OSPOD [viz § 42 odst. 2 písm. b) a c) ve spojení s § 42 odst. 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů].

5 V souladu s § 164 a násl. zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“).

6 V souladu s § 174a zákona o soudech a soudcích.

7 V souladu s § 14 odst. 1 písm. e) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

8 V souladu s § 30 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

9 V souladu s § 42a odst. 3 písm. b) bodem 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

- (4) **Je povinností OSPOD pravidelně vyhodnocovat, zda není vhodné dítěti umístěnému v ZDVOP zprostředkovat pěstounskou péči, pěstounskou péči na přechodnou dobu či osvojení, nebylo-li již do evidence dětí vhodných pro zprostředkování těchto typů péče zařazeno.**

Otázky na Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“)

- (1) Jak MPSV nahlíží na situace, kdy dítě během pohovorů s pracovníkem OSPOD odmítá přemístění do jiného zařízení, případně takové přemístění nedoporučuje psycholog spolupracující s dítětem (např. z důvodu špatné adaptability dítěte)? Jak by měl OSPOD podle MPSV v takových případech postupovat (při výkonu kolizního opatrovnictví dítěte či při posuzování důvodnosti pobytu pro účely přiznání příspěvku na státní podporu zřizovateli ZDVOP)?
- (2) Pokud krajský úřad dospěje při rozhodování o přiznání nároku na státní příspěvek pro zřizovatele ZDVOP k závěru, že pobyt dítěte v ZDVOP není důvodný (a že OSPOD neměl o důvodnosti pobytu vydat potvrzení), jsou dány důvody pro nepřiznání tohoto příspěvku. Na to musí krajský úřad upozornit ZDVOP i OSPOD. Vede MPSV krajské úřady také k tomu, aby v případě dítěte svěřeného do ZDVOP rozhodnutím soudu adresovaly také podnět ve věci rozhodujícímu soudu (s tím že důvodnost pobytu dítěte v ZDVOP pominula a že je nezbytné ve věci nově rozhodnout a přijmout jiná opatření na ochranu dítěte)?

Vážená paní ministryně, **dovoluji si Vás požádat o vyjádření k výše uvedeným otázkám, případně i mým výše uvedeným doporučením.** Vaše vyjádření si dovoluji očekávat do devadesáti dnů od doručení tohoto dopisu. Stejně tak uvítám jakoukoli další aktivitu MPSV v této oblasti. O svých krocích informuji také dotčené krajské úřady.

V rámci šetření jsem se setkala s rozhodnutími soudu, s nimiž nemohu zásadně souhlasit:

- nařízení ústavní výchovy dítěti do ZDVOP,
- nevyhovění návrhu OSPOD na přemístění dítěte ze ZDVOP do školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy s odůvodněním, že OSPOD nevyčerpal své oprávnění dítě opakovaně umístit do ZDVOP, tedy nevyužil „možnosti“ cyklist právní tituly umístění dítěte do ZDVOP, či z důvodu, že si dítě v ZDVOP již zvyklo a ZDVOP mu poskytuje kvalitní péči.

Proto jsem se rozhodla informovat také ministra spravedlnosti a požádat jej o metodické vedení soudů v této oblasti.

V neposlední řadě si dovoluji uvést, že se nedomnívám, že by většina ZDVOP dětem neposkytovala kvalitní péči.¹⁰ Záměrem mé aktivity je však podpořit účel a smysl fungování tohoto typu zařízení. To nemá suplovat činnost školských zařízení pro výkon ústavní

---

¹⁰ Hodnocení stavu vybraných ZDVOP bude předmětem připravované zprávy ze systematických návštěv ZDVOP, které jsem provedla.

a ochranné výchovy (tedy zajišťovat dlouhodobější péči o děti), a uměle tak snižovat počty dětí umístěných v „ústavních zařízeních“.

Předem děkuji za spolupráci, kterou mi Vy a pracovníci MPSV ve věci poskytnou.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Příloha

Dle textu